

Ismét: PEARLE*

(1999. november 26-28., Róma)

A Pearle* immáron tizennyolcadik konferenciájának idén ősszel az örök város, Róma adott otthont. A 18. születésnap ezúttal a szervezet életében is mérföldkönek bizonyult, hiszen az alapító és elnök Rudolf Wolfensberger nyugdíjba vonulása (a Holland Zenekari Szövetség elnöki székéből) és megbízásának lejártja a szervezetet nem kis kérdés elé állította a jövőt illetően.

A szervezet önvizsgálatot tartott, és meghatározván a legfontosabb tennivalókat, a vezetés megváltoztatása mellett döntött. Rudolf Wolfensberger a szervezet Tiszteletbeli Elnökeként elsősorban a szervezést bővítéséért lesz felelős, a CEO tisztségét január 1-től Liesbeth Dejonghe, a Belga Színházzövetség elnöke fogja ellátni, az iroda Amszterdamból Brüsszelbe történő átköltözése és az átállás 1 éves időszakában pedig Rupert Rhymes, a londoni SOLT (Society of London Theatres) segít megbízott Elnökként Liesbeth Dejonghe számára.

A konferencia - a szokásoknak megfelelően - állandó témakörökkel kezdődött.

Az Európán belüli programcsere, kulturális együttműködések (vagyis a turnék) jogi feltételeinek sokfélesége, a létező és nem-létező kétoldalú egyezmények változatossága és a nyugat-kelet megosztottságból és joggyakorlatból adódó különbözőségek továbbra is jelentős problémákat jelentenek valamennyi országban (a problémát Liesbeth Dejonghe vetette fel a tavaly őszi ülésen annak kapcsán, hogy egy flamand együttes holland tagokkal kiegészülve Hollandiában turnézott, arra azonban a mai napig nem sikerült választ találni, hogy a holland tagoknak melyik országban, milyen feltételekkel kellene adózniuk keresetük után). A probléma messze túlmutat a Pearle* hatáskörén, hiszen nemzeti illetve nemzetközi jogharmonizációs kérdéssről van szó, mégis fontos, hogy az EU-val folytatott tárgyalásokon ez a témakör is folyamatosan ott legyen, hiszen valamennyi országot érintő kérdés. Fontos napirendi pont volt az Európai Unión belüli egyeztetés (social dialogue) a Pearle* és az Európai Munkavállalók Szövetsége (EEA, European Employee's Association) közötti folyamatos egyeztetés napirendjének kérdése. Mivel a Pearle* egy munkáltatói szövetség, nagyon fontos, hogy a tárgyalásokon az EU-tag munkáltatói szövetségeket a lehető leghatékonyabban, mindazon kérdésekben képviselje, amelyek valamennyi tagország részére relevánsak. (Mivel idővel Magyarország is az EU-tagja lesz, számunkra is nagyon fontos, hogy a megszülető rövid vagy hosszú távú megállapodások alkalmazhatóak legyenek.

A legfontosabb kérdéseket a jelenlévők az alábbiak szerint rangsorolták:

Az előadóművészet promóciója érdekében:

- a legmegfelelőbb gyakorlati és elvi promóciós technikák összegyűjtésére irányuló kutatás az előadó-művészeti területen belül

- az EU-n belüli szabad munkaerőáramlás problémája az előadó-művészeti területen

- közös lobbystratégia kialakítása a döntéshozók irányában a fent említett kutatás alapján

- a nemzeti szervezetekre alapozott hálózat kialakítása az előadó-művészet promóciója céljából

- az élő előadások finanszírozása nemzeti és nemzetközi forrásokból

- kapcsolatfejlesztés a Közép-Kelet Európai országokkal és a fantomzenekarok problémájának kezelése

- produceri jogok, jogdíjak problematikájának megoldása

- csereprogramok előadók és előadó-művészeti területen dolgozók részére

A tagok megegyeztek abban, hogy a jövőben - szakítva az eddigi gyakorlattal - minden egyeztetésre lehetőség szerint kihasználják a megadott résztvevői létszámot, és igyekeznek olyan tárgyalókördöttséget összeállítani, amely minden szempontból a legelőnyösebben, legfelkészültebben és leghatékonyabban tudja képviselni a tagok érdekeit.

Libby MacNamara (ABO, Association of British Orchestras) tájékoztatta a konferencia résztvevőit egy egész Európára kiterjedő felmérés (Promuse) előkészületeiről, amelyhez kérte a tagok segítségét. A felmérés a zenekari zenészek szakmai felkészültségét illetve elhelyezkedési lehetőségeit mérné fel úgy, hogy mind az érintett zenész, mind a zenekarok oldalát részletesen felméri egy-egy kérdőív segítségével. A nevelési oldalon a zenei egyetemek/főiskolák végzős növendékeinek kell a felvevőpiacra vonatkozó kérdésekre válaszolniuk ill. fordítva. A feldolgozhatóság végett három kategóriában mérik fel a piac lehetőségeit: hegedűsök, oboisták és kürtösök között. Természetesen valamennyi Pearle* tag szívesen ajánlotta fel segítségét a kérdőívek terjesztése területén, hiszen egy olyan nemzetközi összehasonlítás születhet, amelyből a Magyar zenekarok is sok mindent megtudhatnak - és tanulhatnak - majd. A kérdőíveket jövő év első negyedében tervezik elkészíteni, kérem a tisztelt zenekarigazgató kollégákat, hogy annak idején a kérdőív kitöltésével segítsék majd a kutatás sikerét.

Rolf Bolwin, a Deutsche Bühneneren igazgatója a zenekarok munkaidejéről, a természetbeni juttatásokról és a lemezkészítési díjakról tartott előadást. Az 1999 évi 3,1%-os bérfelállítás után, a Deutsche Bühneneren felmondta a központi Kollektív Szerződés bérekre vonatkozó részét, mivel a munkaadók számára kedvezőbb feltételeket kíván teremteni Németországban. A magas bérek miatt számos zenekart a megszűnés veszélye fenyeget, (egy zenekar és két színház nemrég szűnt meg ilyen okok miatt) mivel a magas

TARTALOM

Ismét PEARLE*...	3
Zenei közéletünk	
30 éves a Szegedi Szimfonikus Zenekar	4
Zenekari körkép az ezredfordulón I. Miskolci Szimfonikus Zenekar	5
Kelet-európai Szimfonikus Zenekari Fesztivál	8
A Nemzeti Filharmonikusok Nyugat-Európában	10
Fizetésemelés, székházépítés...	12
Aki mer, az nyer...	15
A hivatal költözött, Schwarz tanár úr maradt	17
Országos vonós verseny Miskolcon	18
Csellista csúcs Japánban	19
Zenetörténet	
Magyar hegedűsök: Flesch Károly II.	20
Rejtvény	30
Műhely	
Zene és asztrológia	31
Hangszervilág	
Régi új és új régi	34
Magyar Guernieri kópia	36
Kritika	
Októberi koncertek a Zeneakadémián	38
Városházi hangversenyek Budafokon	39
Programok	41

ZENEKAR

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK, valamint

a MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA, a Nemzeti Kulturális Alap és a FŐVÁROSI KÖZGYŰLÉS KULTURÁLIS BIZOTTSÁGÁNAK támogatásával.

ALAPÍTOTTA: POPA PÉTER

Az interjúkban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul. Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

A szerkesztőség címe:
MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE
1068 Budapest, Városligeti fasor 38.
Telefon: 342-8927 - Fax: 342-8372
e-mail: zenekar@mail.datanet.hu

Felelős kiadó és szerkesztő: POPA PÉTER

Nyomdai kivitelezés: **F PUBLICITAS**
1021 Budapest, Tárogtató út 26.
Telefon/fax: 200-7330
Felelős vezető: A Kft. ügyvezetője

ISSN: 1218-2702

bérlő költségeket hosszabb távon nehéz finanszírozni. A központi támogatás az elmúlt időszakban nem emelkedett, így a bértömeget és egyéb költségeket máshonnan kell(ene) finanszírozni. A Bühnenervein összehívásokra tett javaslatait a politikusok visszautasították, azonban ezen a területen a kormányban történt változások miatt lehet előrelépés a közeljövőben. Mivel Németországban a zenekarok mind a fizetséget, mind a konkrét munkaidőt, mind a politikai védeltséget tekintve a legjobb helyzetben lévő kulturális szervezetek, a felek kemény tárgyalások elé néznek. A természetbeni juttatásokat nem évente, hanem bizonyos periódusonként vizsgálják felül, ami szintén eltérő a magyarországi gyakorlattól. Az ülésen jelenlévő zenekari szövetségek képviselői tájékoztatták egymást a különböző juttatásfélék országok közötti gyakorlatáról (természetbeni juttatások, hangszerjavítások, ruházat, utazás stb.). Érdekes volt hallani, hogy mennyire különböző gyakorlatok léteznek. Ami biztos, az az, hogy minden, a Pearle* által képviselt országban a munkáltatók a munkaidő és a juttatások minél flexibilisebbé tételére törekcsenek, hiszen a kulturális piacnak egyre inkább közönség-orientálttá és szolgáltatásjellegűvé kell válnia mindenhol. A verseny egyre inkább globálissá válik, hiszen az utazások és a különféle média-alkalmazások révén szinte valamennyi kulturális szervezet érintetté válik, és egymás ellen versenyez a hallgatóság kegyeiert.

Végezetül a Pearle* jövőjéről, és a szervezeten belüli jobb koordinációról váltottak a jelenlévők szót. Az új Kelet-Európai tagok felvételénél továbbra is gondot okoz, hogy nincsenek megfelelő szövetségek az egyes országokban, illetve ha vannak is, meglehetősen alacsony színvonalon működnek, vagy épp több szövetség dolgozik egymás ellen. Ennek ellenére megtörtént a kapcsolatfelvétel a bolgár, a cseh és az orosz szövetségek képviselőivel, a többi már rajtuk múlik.

Végezetül néhány szubjektív gondolat a Pearle*-ról, és működéséről. Nagyon fontos, hogy a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége minél aktívabban részt vegyen a szervezet munkájában, hiszen Magyarország EU csatlakozásával egyidőben számos szabályzást is kötelezően át kell majd venniük. Erre nem árt felkészülni már most, hiszen az EU-n belül (és őszintén szólva a jelenleg nem EU-tag nyugat-Európai országokon belül is) mind a munkáltatói, mind a munkavállalói oldal érdeke, hogy minél egységesebb szabályzások jöjjenek létre a releváns területeken - utazás, munka-erőáramlás, juttatási rendszerek, stb. Nem elhanyagolható azonban, hogy számos területen az EU-n belül is hatalmas ellenállás van a két oldal között, amelyet épp a Pearle*-hoz hasonló, nagy taglétszámú és jelentős érdekesoportokat tömörítő szervezetek tudnak érdemben képviselni.

Laczkó Tóth Gergely

30 ÉVES A SZEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Beszélgetés Gyüdi Sándor igazgató karnaggyal és Kosztándi István koncertmesterrel

November 22-én a Szegedi Nemzeti Színházban jubileumi hangversennyel ünnepelte 30. születésnapját a Szegedi Szimfonikus Zenekar. Az együttest Gyüdi Sándor, a tavasszal kinevezett új igazgató-karnagy dirigálta, akivel a jubileum kapcsán beszélgettünk.

– Az évfordulót nemcsak hangversenyyel, hanem kiadványokkal is megünnepelelték...

– Király István kürtművész, a zenekar alapító tagja tanulságos összefoglalót írt az együttes történetéről, amit kis füzetcskében adtunk ki a jubileumra. Zenekarunk önálló városi intézményként valóban harminc éves, azonban tulajdonképpen a XVIII. század eleje óta folyamatosan létezik. Már 1722-ben foglalkoztatott a város muzsikuskat, sőt arra is találtunk adatot, hogy 1724-ben már szolgálati lakásokat is építtetett a zenészek számára. Így azt is mondhatnánk, 275 évesek vagyunk. A füzetben olvasható visszatekintésben a leghangsúlyosabb szerepet a XX. századi történések kapják. A Szegedi Filharmonikus Egyesület zenekaraként működő muzsikuskárda először Fricsay Ferenc vezetésével fejlődött művészi szempontból is látványosan. 1945-től - Vaszy Viktor első szegedi korszakában - pedig négy év alatt annyira megerősödött az eredetileg operajátszásra létrehozott együttes, hogy hangversenyzenekarként is megállta a helyét. Vaszy második szegedi korszakában, 1957-től a fejlődés újraindult, olyannyira, hogy 1969-ben a színházi zenekar legjobb muzsikusainak bevonásával sikerült önálló városi intézményként létrehozni a Szegedi Szimfonikus Zenekart. Vaszy utódai is jelentős személyiségek voltak, róluk is nagy tisztelettel emlékezünk meg. Pál Tamás, Oberfrank Géza és Acél Ervin sokat tettek azért, hogy a koncertek számát tekintve a zenekar nagyot lépjen előre, és meginduljon külföldi megismertetése is, ami korábban politikai okokból nem történhetett meg.

– A jubileumra egy CD-t is megjelentettek...

– Eredeti szándékunk az volt, hogy az

elmúlt harminc év négy jelentős vezető karnagyának felvételeiből állítottunk össze egy válogatást. Időközben kiderült, nem maradtak fenn a zenekar - Vaszy Viktor dirigálásával készült - szimfonikus felvételei. A rádió 1971 és 1975 között ugyan több koncertet is rögzített, de ezeket a szalagokat azóta letörölték. Ráadásul a néhány évvel ezelőtt megjelent Bívös vadász-CD-ről is épp a nyitány hiányzik, így végül Vaszy-felvétel nem szerepel a jubileumi lemezünkön. A másik három volt igazgató-karnagy szerencsére épp az elmúlt évad filharmoniai koncertjein dirigálta a zenekart, és az akkor készült felvételekből három felkerülhetett a CD-re, amelynek ugyancsak a november 22-i jubileumi koncerten tartottuk a premierjét. A lemezen Pál Tamás A végzet hatalma, Oberfrank Géza A bolygó hollandi nyitányát dirigálja, Acél Ervin vezényletével és Kosztándi István hegedűszólójával pedig Rimszkij-Korszakov Seherezádéja hallható. Ez a CD nem kerül kereskedelmi forgalomba, de további koncertjeinken és a Filharmonia jegypénztárában kapható lesz. Elsősorban törzsközönségünknek szánjuk, valamint partnereinknek és a város vendégeinek adjuk ajándékképpen.

– Hogyan állították össze a jubileumi koncert műsorát?

– Teljesen hagyományos, azaz nyitány-versenymű-szimfónia összetételű műsort terveztünk, mert a jubileumnak nem formabontónak, hanem tradicionálisnak kell lennie. Eddig mindig más műfajokban álltam a zenekar előtt, ezért úgy gondoltam, zeneigazgató-karnagyként első koncertemet igazi szimfonikus darabokból kell összeállítanom. Operazenekarból nőtt ki az együttesünk, ezért első műsor-számként Mozarttól a Figaro házassága nyitányát választottam, majd Mendels-